

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Wydział Elektryczny
Katedra Elektrotechniki, Energoelektroniki i Elektroenergetyki

Materiały do wykładu z przedmiotu:
Informatyka
Kod: EDS1B1007

WYKŁAD NR 6

Opracował: dr inż. Jarosław Forenc

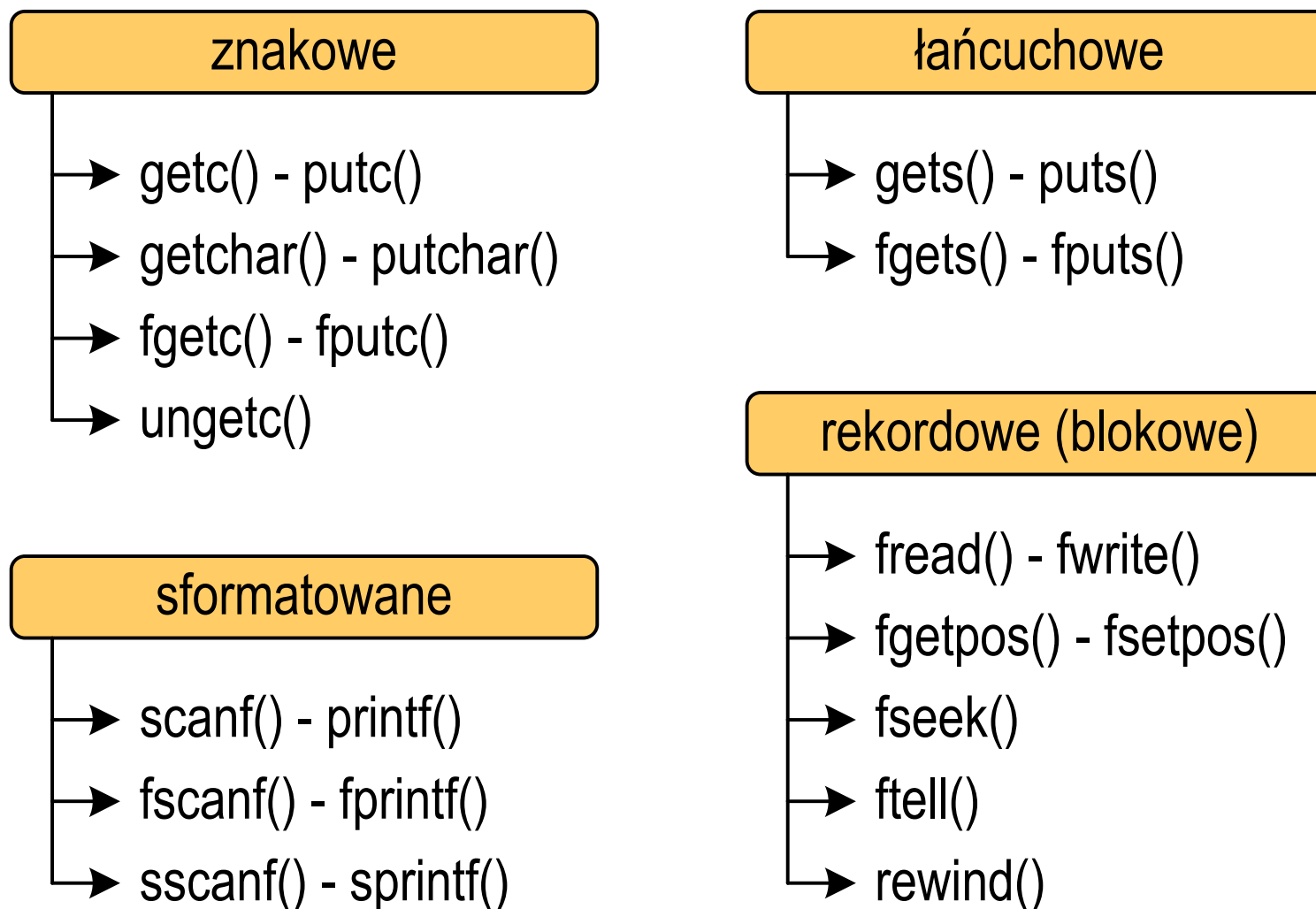
Białystok 2021

Materiały zostały opracowane w ramach projektu „PB2020 - Zintegrowany Program Rozwoju Politechniki Białostockiej” realizowanego w ramach Działania 3.5 Programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

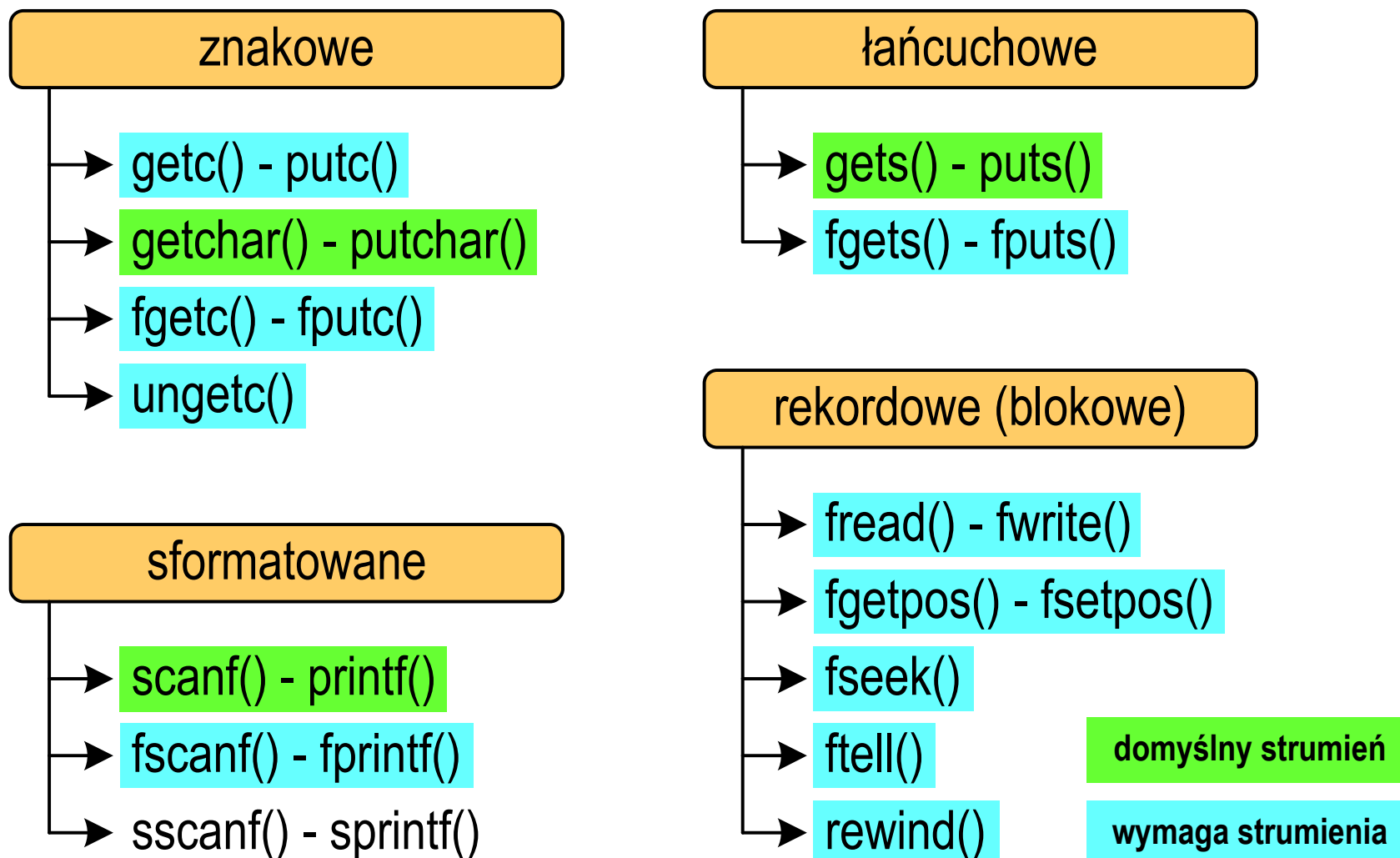
Plan wykładu nr 6

- Operacje wejścia-wyjścia w języku C
- Operacje na plikach
 - otwarcie i zamknięcie pliku
- Typy operacji wejścia-wyjścia
 - znakowe
 - łańcuchowe
 - sformatowane
 - rekordowe (blokowe)

Typy standardowych operacji wejścia-wyjścia

Typy standardowych operacji wejścia-wyjścia

Operacje na plikach

- Strumień wiąże się z plikiem za pomocą **otwarcia**, zaś połączenie to jest przerywane przez **zamknięcie** strumienia
- Operacje związane z przetwarzaniem pliku zazwyczaj składają się z trzech części

1. Otwarcie pliku (strumienia):

- funkcje: **fopen()**

2. Operacje na pliku (strumieniu), np. czytanie, pisanie:

- funkcje dla plików tekstowych: **fprintf(), fscanf(), fgetc(), fputc(), fgets(), fputs()...**

- funkcje dla plików binarnych: **fread(), fwrite(), ...**

3. Zamknięcie pliku (strumienia):

- funkcja: **fclose()**

Otwarcie pliku - fopen()

FOPEN

stdio.h

```
FILE* fopen(const char *fname, const char *mode);
```

- Otwiera plik o nazwie **fname**, nazwa może zawierać całą ścieżkę dostępu do pliku
- **mode** określa tryb otwarcia pliku:
 - **"r"** - odczyt
 - **"w"** - zapis - jeśli pliku nie ma to zostanie on utworzony, jeśli plik istnieje, to jego poprzednia zawartość zostanie usunięta
 - **"a"** - zapis (dopisywanie) - dopisywanie danych na końcu istniejącego pliku, jeśli pliku nie ma to zostanie utworzony

Otwarcie pliku - fopen()

FOPEN

stdio.h

```
FILE* fopen(const char *fname, const char *mode);
```

- Zwraca wskaźnik na strukturę **FILE** skojarzoną z otwartym plikiem
- Gdy otwarcie pliku nie powiodło się to zwraca **NULL**
- Zawsze należy sprawdzać, czy otwarcie pliku powiodło się
- Po otwarciu pliku odwołujemy się do niego przez wskaźnik pliku
- Domyślnie plik jest otwierany w **trybie tekstowym**, natomiast dodanie litery **"b"** w trybie otwarcie oznacza **tryb binarny**

Otwarcie pliku - fopen()

- Otwarcie pliku w trybie tekstowym, tylko odczyt

```
FILE *fp;  
fp = fopen("dane.txt", "r");
```

- Otwarcie pliku w trybie binarnym, tylko zapis

```
fp = fopen("c:\\baza\\data.bin", "wb");
```

- Otwarcie pliku w trybie tekstowym, tylko zapis

```
fp = fopen("wynik.txt", "wt");
```


Zamknięcie pliku - fclose()

FCLOSE

stdio.h

```
int fclose(FILE *fp);
```

- Zamyka plik wskazywany przez **fp**
- Zwraca **0** (**zero**) jeśli zamknięcie pliku było pomyślne
- W przypadku wystąpienia błędu zwraca **EOF**

```
#define EOF      (-1)
```

- Po zamknięciu pliku, wskaźnik **fp** może być wykorzystany do otwarcia innego pliku
- W programie może być jednocześnie otwartych wiele plików

Przykład: otwarcie i zamknięcie pliku

```
#include <stdio.h>

int main(void)
{
    FILE *fp;

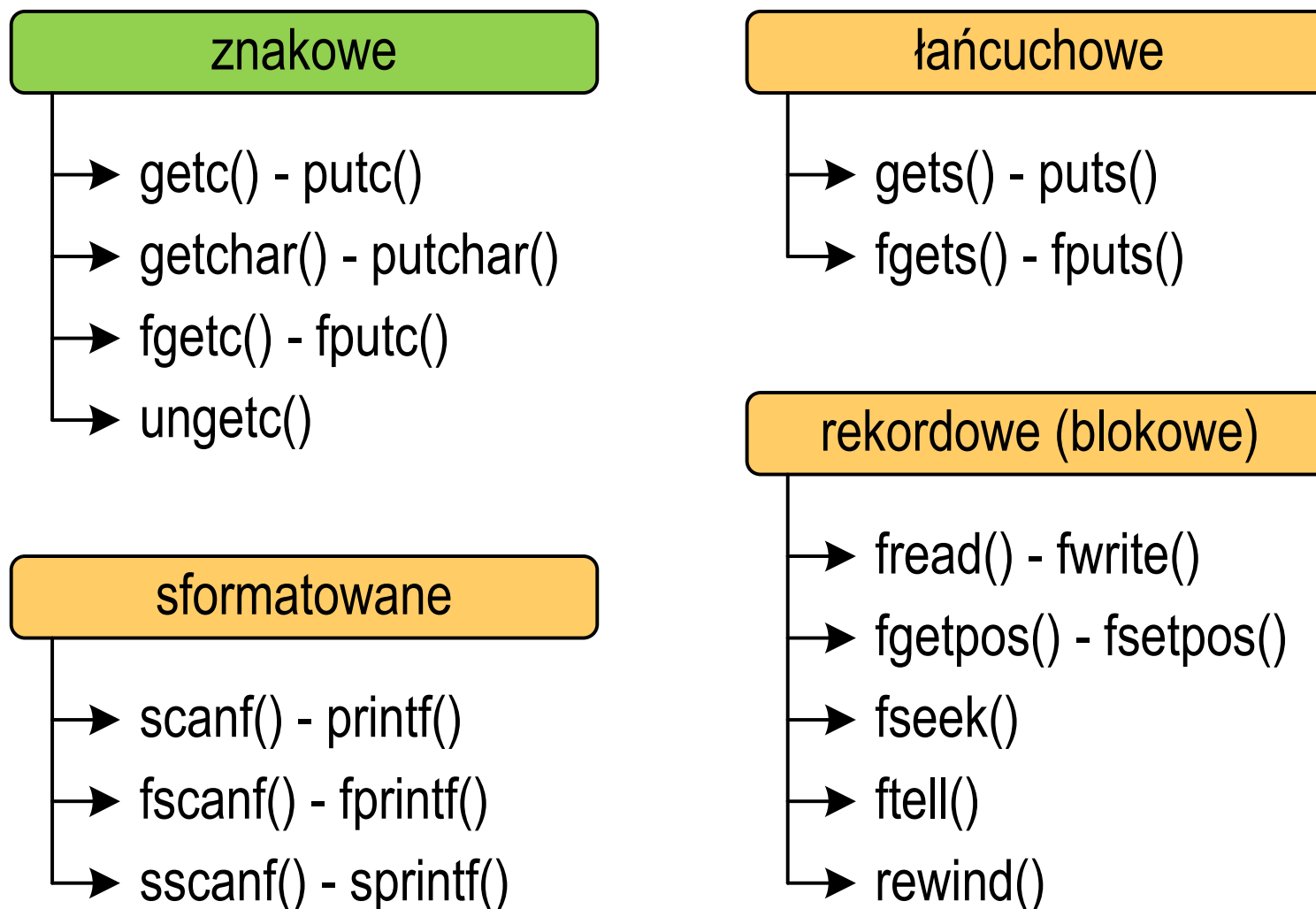
    fp = fopen("plik.txt", "w");
    if (fp == NULL)
    {
        printf("Bład otwarcia pliku.\n");
        return (-1);
    }

    /* przetwarzanie pliku */

    fclose(fp);

    return 0;
}
```

Znakowe operacje wejścia-wyjścia

Znakowe operacje wejścia-wyjścia

GETC

stdio.h

```
int getc(FILE *fp);
```

- Pobiera jeden znak z aktualnej pozycji otwartego strumienia `fp` i uaktualnia pozycję
- Zmienna `fp` powinna wskazywać strukturę `FILE` reprezentującą strumień skojarzony z otwartym plikiem lub jeden ze standardowo otwartych strumieni (np. `stdin`)
- Jeśli wykonanie zakończyło się poprawnie, to funkcja zwraca wartość całkowitą `kodu` wczytanego znaku (typ `int`)
- Jeśli wystąpił błąd lub przeczytany został znacznik końca pliku, to funkcja zwraca wartość `EOF`

Przykład: wyświetlenie pliku tekstowego

```
#include <stdio.h>

int main(void)
{
    FILE *fp;
    int znak;

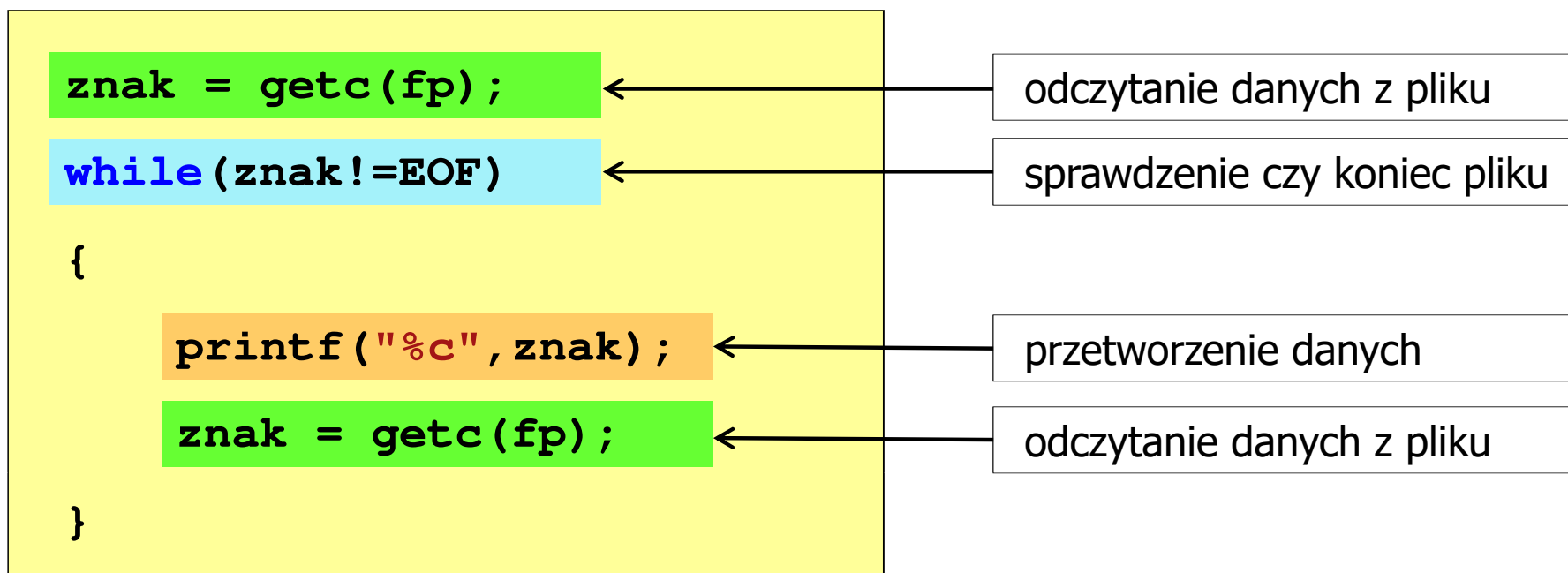
    fp = fopen("test.txt", "r");

    znak = getc(fp);
    while (znak != EOF)
    {
        printf("%c", znak);
        znak = getc(fp);
    }

    fclose(fp);
    return 0;
}
```

Schemat przetwarzania pliku

- Typowy schemat odczytywania danych z pliku

- Krótszy zapis:

```
while ( (znak=getc(fp)) !=EOF)  
    printf ("%c", znak);
```

Znakowe operacje wejścia-wyjścia

putc

stdio.h

```
int putc(int znak, FILE *fp);
```

- Wpisuje **znak** do otwartego strumienia reprezentowanego przez argument **fp**
- Zmienna **fp** powinna wskazywać strukturę **FILE** reprezentującą strumień skojarzony z otwartym plikiem lub jeden ze standardowo otwartych strumieni (np. **stdout**)
- Jeśli wykonanie zakończyło się poprawnie, to funkcja zwraca wypisany **znak**
- Jeśli wystąpił błąd, to funkcja zwraca wartość **EOF**

Przykład: zapisanie alfabetu do pliku tekstowego

```
#include <stdio.h>
```

```
int main(void)
```

```
{
```

```
    FILE *fp = fopen("alfabet.txt", "w");
```

```
    for (int i='A'; i<='Z'; i++)  
        putchar(i, fp);
```

```
    fclose(fp);
```

```
    return 0;
```

```
}
```

ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ

- Stosując strumień `stdout` można wyświetlić alfabet na ekranie

```
for (int i='A'; i<='Z'; i++)  
    putchar(i, stdout);
```


Znakowe operacje wejścia-wyjścia

GETCHAR

stdio.h

```
int getchar(void);
```

- Pobiera znak ze strumienia **stdin** (klawiatura)
- Jeśli wykonanie zakończyło się poprawnie, to funkcja zwraca przeczytany znak (typ **int**)
- Jeśli wystąpił błąd albo został przeczytany znacznik końca pliku, to funkcja zwraca wartość **EOF**

```
int znak;  
  
znak = getchar();  
printf("%c", znak);
```

Znakowe operacje wejścia-wyjścia

PUTCHAR

stdio.h

```
int putchar(int znak);
```

- Wpisuje **znak** do strumienia **stdout** (standardowo ekran)
- Jeśli wykonanie zakończyło się poprawnie, to funkcja zwraca wypisany **znak**
- Jeśli wystąpił błąd, to funkcja zwraca wartość **EOF**

```
for (int i='a'; i<='z'; i++)  
    putchar(i);
```

abcdefghijklmnopqrstuvwxyz

Przykład: liczba znaków wczytanych z klawiatury

```
#include <stdio.h>

int main(void)
{
    int znak, ile = 0;

    while ((znak=getchar()) != '\n')
        ile++;

    printf("Liczba znakow: %d\n",ile);

    return 0;
}
```

```
Ala ma laptopa
Liczba znakow: 14
```

- Wprowadzane znaki są buforowane do naciśnięcia klawisza **Enter**
- Po naciśnięciu klawisza **Enter** zawartość bufora jest przesyłana do programu i analizowana w nim

Znakowe operacje wejścia-wyjścia

FGETC

stdio.h

```
int fgetc(FILE *fp);
```

- Pobiera jeden znak ze strumienia wskazywanego przez **fp**
- Jeśli wykonanie zakończyło się poprawnie, to funkcja zwraca przeczytany znak po przekształceniu go na typ **int**
- Jeśli wystąpił błąd lub został przeczytany znacznik końca pliku, to funkcja zwraca wartość **EOF**

Znakowe operacje wejścia-wyjścia

FPUTC

stdio.h

```
int fputc(int znak, FILE *fp);
```

- Wpisuje **znak** do otwartego strumienia reprezentowanego przez argument **fp**
- Jeśli wykonanie zakończyło się poprawnie, to funkcja zwraca wypisany **znak** (typ **int**)
- Jeśli wystąpił błąd, to funkcja zwraca wartość **EOF**

Przykład: liczba wyrazów w pliku

```
#include <stdio.h>

int main(void)
{
    FILE *fp;
    int znak, odstep = 1, ile = 0;

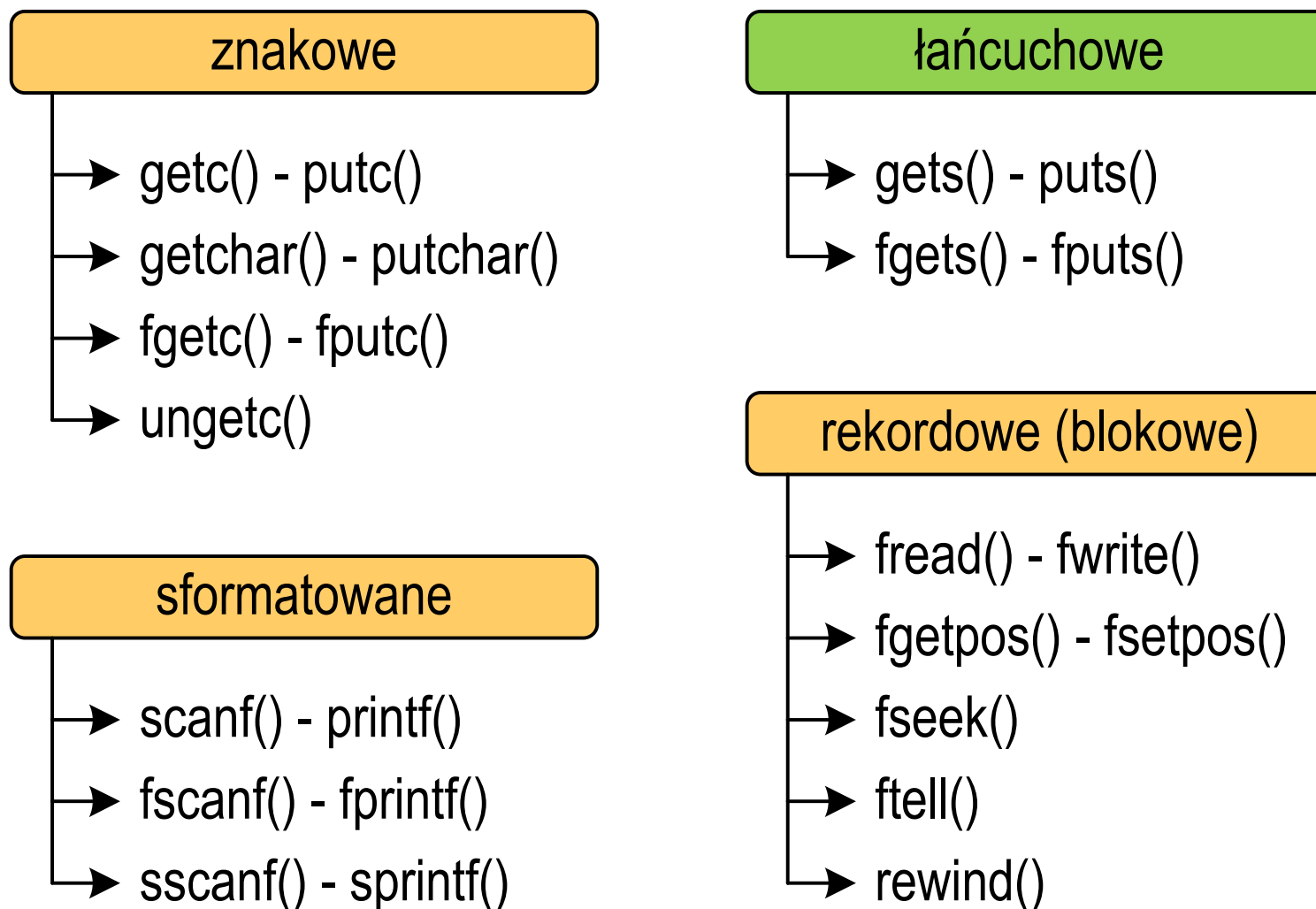
    fp = fopen("test.txt", "r");
    while ((znak = fgetc(fp)) != EOF)
        if (znak == ' ' || znak == '\t' || znak == '\n')
            odstep = 1;
        else
            if (odstep != 0) { odstep = 0; ile++; }
    fclose(fp);
    printf("Liczba slow: %d\n", ile);

    return 0;
}
```

Ala ma laptopa i psa.

Liczba slow: 5

Łańcuchowe operacje wejścia-wyjścia

Łańcuchowe operacje wejścia-wyjścia

GETS

stdio.h

```
char* gets(char *buf);
```

- Pobiera do bufora pamięci wskazywanego przez argument **buf** linię znaków ze strumienia **stdin** (standardowo klawiatura)
- Wczytywanie jest kończone po napotkaniu znacznika nowej linii **'\n'**, który zastępowany jest znakiem końca łańcucha **'\0'**
- Funkcja **gets()** umożliwia wczytanie łańcucha znaków zawierającego spacje i tabulatory
- Jeśli wykonanie zakończyło się poprawnie, to funkcja zwraca wskazanie do łańcucha **buf**
- Jeśli wystąpił błąd lub podczas wczytywania został napotkany znacznik końca pliku, to funkcja zwraca wartość **EOF**

Łańcuchowe operacje wejścia-wyjścia

PUTS

stdio.h

```
int puts(const char *buf);
```

- Wpisuje łańcuch **buf** do strumienia **stdout** (standardowo ekran), zastępując znak **'\0'** znakiem **'\n'**
- Jeśli wykonanie zakończyło się poprawnie, to funkcja zwraca ostatni wypisany znak
- Jeśli wystąpił błąd, to funkcja zwraca wartość **EOF**

```
char tablica[80];
```

```
gets(tablica);
```

```
puts(tablica);
```

Łańcuchowe operacje wejścia-wyjścia

FGETS

stdio.h

```
char* fgets(char *buf, int max, FILE *fp);
```

- Pobiera znaki z otwartego strumienia reprezentowanego przez **fp** i zapisuje je do bufora pamięci wskazanego przez **buf**
- Pobieranie znaków jest przerywane po napotkaniu znacznika końca linii **'\n'** lub odczytaniu **max-1** znaków
- Po ostatnim przeczytanym znaku wstawia do bufora **buf** znak **'\0'**
- Jeśli wykonanie zakończyło się poprawnie, to funkcja zwraca wskazanie do łańcucha **buf**
- Jeśli wystąpił błąd lub napotkano znacznik końca pliku, to funkcja zwraca wartość **NULL**

Łańcuchowe operacje wejścia-wyjścia

FPUTS

stdio.h

```
int fputs(const char *buf, FILE *fp);
```

- Wpisuje łańcuch **buf** do strumienia **fp**, nie dołącza znaku końca wiersza **'\n'**
- Jeśli wykonanie zakończyło się poprawnie, to funkcja zwraca ostatni wypisany znak
- Jeśli wystąpił błąd, to funkcja zwraca wartość **EOF**

Przykład: wyświetlenie pliku tekstowego

```
#include <stdio.h>

int main(void)
{
    FILE *fp;
    char buf[15];

    fp = fopen("test.txt", "r");

    while (fgets(buf, 15, fp) != NULL)
        fputs(buf, stdout);

    fclose(fp);

    return 0;
}
```

Przykład: wyświetlenie pliku tekstowego

- Zawartość pliku `test.txt`

```
Poprzednikiem jezyka C CR LF  
byl jezyk B, CR LF  
ktory CR LF  
Ritchie rozwinal w jezyk C. CR LF
```

- Kolejne wywołania funkcji `fgets(buf,15,fp);`

```
Poprzednikiem jezyka C CR LF  
byl jezyk B, CR LF  
ktory CR LF  
Ritchie rozwinal w jezyk C. CR LF
```

Przykład: wyświetlenie pliku tekstowego

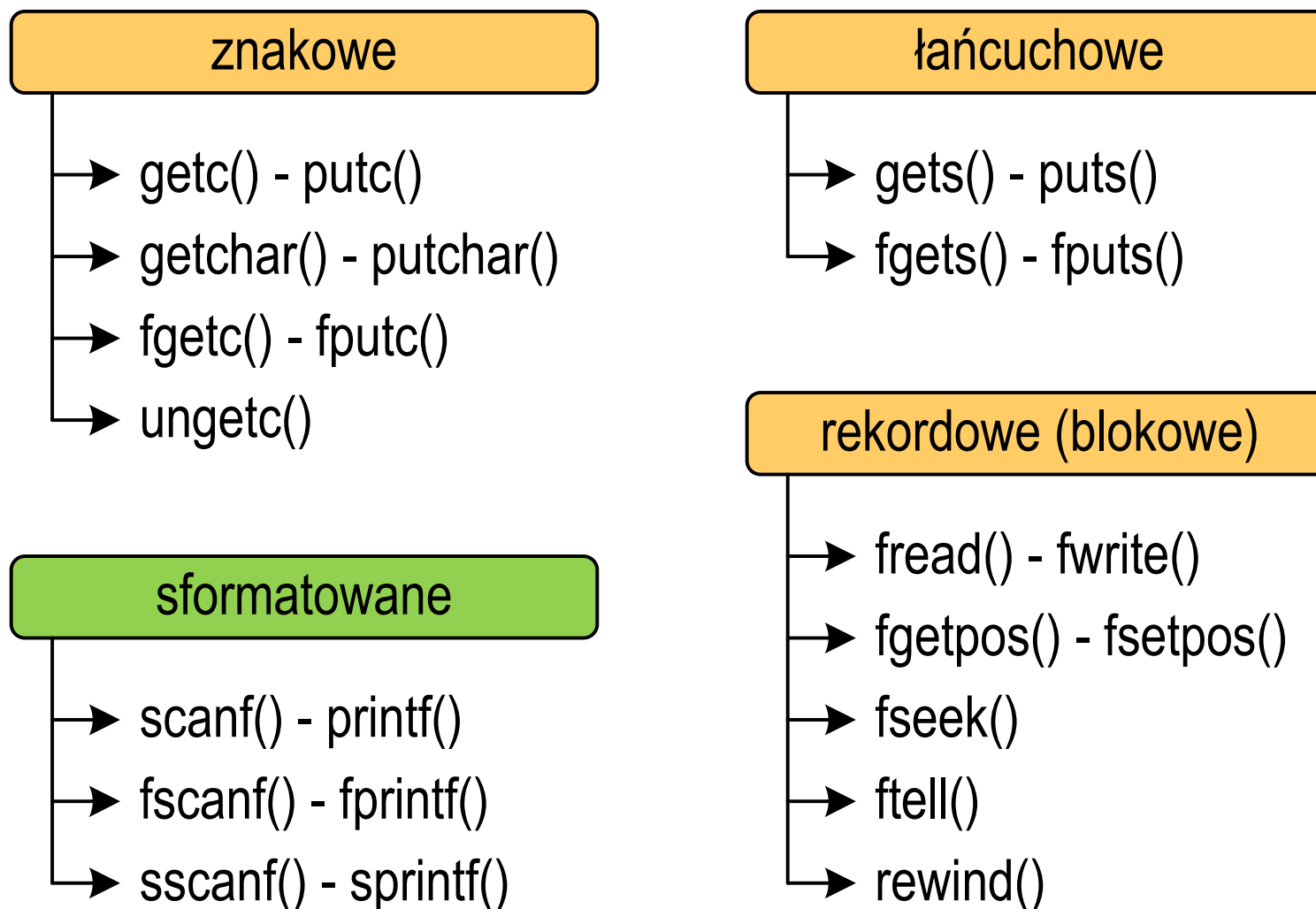
- Kolejne wywołania funkcji `fgets(buf,15,fp);` i zawartość tablicy `buf`

```
Poprzednikiem języka C CR LF  
był język B, CR LF  
ktory CR LF  
Ritchie rozwinał w język C. CR LF
```

P	o	p	r	z	e	d	n	i	k	i	e	m		\0
j	e	z	y	k	a		C	LF	\0					
b	y	l		j	e	z	y	k		B	,	LF	\0	
k	t	o	r	y	LF	\0								
R	i	t	c	h	i	e		r	o	z	w	i	n	\0
a	l		w		j	e	z	y	k		C	.	LF	\0

LF = `\n`

Sformatowane operacje wejścia-wyjścia

Sformatowane operacje wejścia-wyjścia

SCANF

stdio.h

```
int scanf(const char *format, ...);
```

- Czyta dane ze strumienia **stdin** (klawiatura)

FSCANF

stdio.h

```
int fscanf(FILE *fp, const char *format, ...);
```

- Czyta dane z otwartego strumienia (pliku) **fp**

SSCANF

stdio.h

```
int sscanf(char *buf, const char *format, ...);
```

- Czyta dane z bufora pamięci wskazywanego przez **buf**

Sformatowane operacje wejścia-wyjścia

PRINTF

stdio.h

```
int printf(const char *format, ...);
```

- Wyprowadza dane do strumienia **stdout** (ekran)

FPRINTF

stdio.h

```
int fprintf(FILE *fp, const char *format, ...);
```

- Wyprowadza dane do otwartego strumienia (pliku) **fp**

SPRINTF

stdio.h

```
int sprintf(char *buf, const char *format, ...);
```

- Wyprowadza dane do bufora pamięci wskazywanego przez **buf**

Sformatowane operacje wejścia-wyjścia

```
FILE *fp; char txt[30];  
/* ... */  
printf("Witaj swiecie"); // na ekran  
fprintf(fp, "Witaj swiecie"); // do pliku  
sprintf(txt, "Witaj swiecie"); // do tablicy znaków
```

```
FILE *fp; char txt[30] = "15 3.14";  
int x; float y;  
/* ... */  
scanf("%d %f", &x, &y); // z klawiatury  
fscanf(fp, "%d %f", &x, &y); // z pliku  
sscanf(txt, "%d %f", &x, &y); // z tablicy znaków
```

Przykład: zapisanie liczb do pliku tekstowego

```
#include <stdio.h>
#include <stdlib.h>
#include <time.h>

int main(void)
{
    FILE *fp; float x; int i;

    srand((unsigned int)time(NULL));
    fp = fopen("liczby.txt", "w");
    for (i=0; i<10; i++)
    {
        x = (float)rand()/RAND_MAX*100;
        fprintf(fp, "%f\n", x);
    }
    fclose(fp);

    return 0;
}
```

```
3.830073
70.848717
99.322487
19.812616
7.132175
49.134800
10.238960
18.668173
8.914456
69.258705
```

Przykład: zapisanie danych do pliku tekstowego

```
#include <stdio.h>

int main(void)
{
    FILE *fp;
    int    wiek = 21;
    float  wzrost = 1.78f;
    char   imie[10] = "Jan", nazw[10] = "Kowalski";

    fp = fopen("dane.txt", "w");
    fprintf(fp, "Imie:      %s\n", imie);
    fprintf(fp, "Nazwisko: %s\n", nazw);
    fprintf(fp, "Wiek:      %d [lat]\n", wiek);
    fprintf(fp, "Wzrost:   %.2f [m]\n", wzrost);
    fclose(fp);

    return 0;
}
```

```
Imie:      Jan
Nazwisko:  Kowalski
Wiek:      21 [lat]
Wzrost:    1.78 [m]
```

Odczytanie zawartości pliku tekstowego

- Jak odczytać liczby z pliku tekstowego nie wiedząc ile ich jest?

```
3.830073  
70.848717  
99.322487  
19.812616  
7.132175  
49.134800  
10.238960  
18.668173  
8.914456  
69.258705
```

Obsługa błędów wejścia-wyjścia

FEOF

stdio.h

```
int feof(FILE *fp);
```

- Sprawdza, czy podczas ostatniej operacji wejścia dotyczącej strumienia **fp** został osiągnięty koniec pliku
- Zwraca wartość różną od zera, jeśli podczas ostatniej operacji wejścia został wykryty koniec pliku, w przeciwnym razie zwraca wartość **0** (zero)

Przykład: odczytanie liczb z pliku tekstowego

```
#include <stdio.h>

int main(void)
{
    FILE *fp; float x;

    fp = fopen("liczby.txt", "r");

    fscanf(fp, "%f", &x);
    while (!feof(fp))
    {
        printf("%f\n", x);
        fscanf(fp, "%f", &x);
    }

    fclose(fp);

    return 0;
}
```

```
3.830073
70.848717
99.322487
19.812616
7.132175
49.134800
10.238960
18.668173
8.914456
69.258705
```

Przykład: odczytanie liczb z pliku tekstowego

- Sposób zapisu liczb w pliku wejściowym nie ma znaczenia dla prawidłowości ich odczytu
- Liczby powinny być oddzielone od siebie znakami spacji, tabulacji lub znakiem nowego wiersza

```
3.830073
70.848717
99.322487
19.812616
7.132175
49.134800
10.238960
18.668173
8.914456
69.258705
```

```
3.830073    70.848717
99.322487   19.812616
7.132175    49.134800
10.238960   18.668173
8.914456    69.258705
```

```
3.830073    70.848717    99.322487
19.812616   7.132175     49.134800
10.238960   18.668173    8.914456
69.258705
```


Przykład: odczytanie danych z pliku tekstowego

- Odczytanie danych różnych typów z pliku tekstowego

```
Nowak Grzegorz 15-12-2000
Kowalski Wojciech 03-05-1997
Jankowska Anna 23-05-1995
Mazur Krzysztof 14-01-1990
Krawczyk Monika 03-11-1995
Piotrowska Maja 12-06-1998
Dudek Piotr 31-12-1996
Pawlak Julia 01-01-1997
```

```
Grzegorz      Nowak      wiek: 21
Wojciech     Kowalski  wiek: 24
Anna         Jankowska wiek: 26
Krzysztof    Mazur     wiek: 31
Monika       Krawczyk  wiek: 26
Maja        Piotrowska wiek: 23
Piotr        Dudek     wiek: 25
Julia       Pawlak    wiek: 24
```

Przykład: odczytanie danych z pliku tekstowego

```
#include <stdio.h>

int main()
{
    FILE *fp;
    char naz[20], im[20];
    int d, m, r;

    fp = fopen("osoby.txt", "r");
    fscanf(fp, "%s %s %d-%d-%d", naz, im, &d, &m, &r);
    while(!feof(fp))
    {
        printf("%-12s %-12s wiek: %d\n", im, naz, 2021-r);
        fscanf(fp, "%s %s %d-%d-%d", naz, im, &d, &m, &r);
    }
    fclose(fp);

    return 0;
}
```

Przykład: odczytanie danych z pliku tekstowego

```
#include <stdio.h>
```

```
int main()
```

```
{
```

```
    FILE *fp;
```

```
    char naz[20], im[20];
```

```
    int d, m, r;
```

```
    fp = fopen("osoby.txt", "r");
```

```
    fscanf(fp, "%s %s %d-%d-%d", naz, im, &d, &m, &r);
```

```
    while(!feof(fp))
```

```
    {
```

```
        printf("%-12s %-12s wiek: %d\n", im, naz, 2021-r);
```

```
        fscanf(fp, "%s %s %d-%d-%d", naz, im, &d, &m, &r);
```

```
    }
```

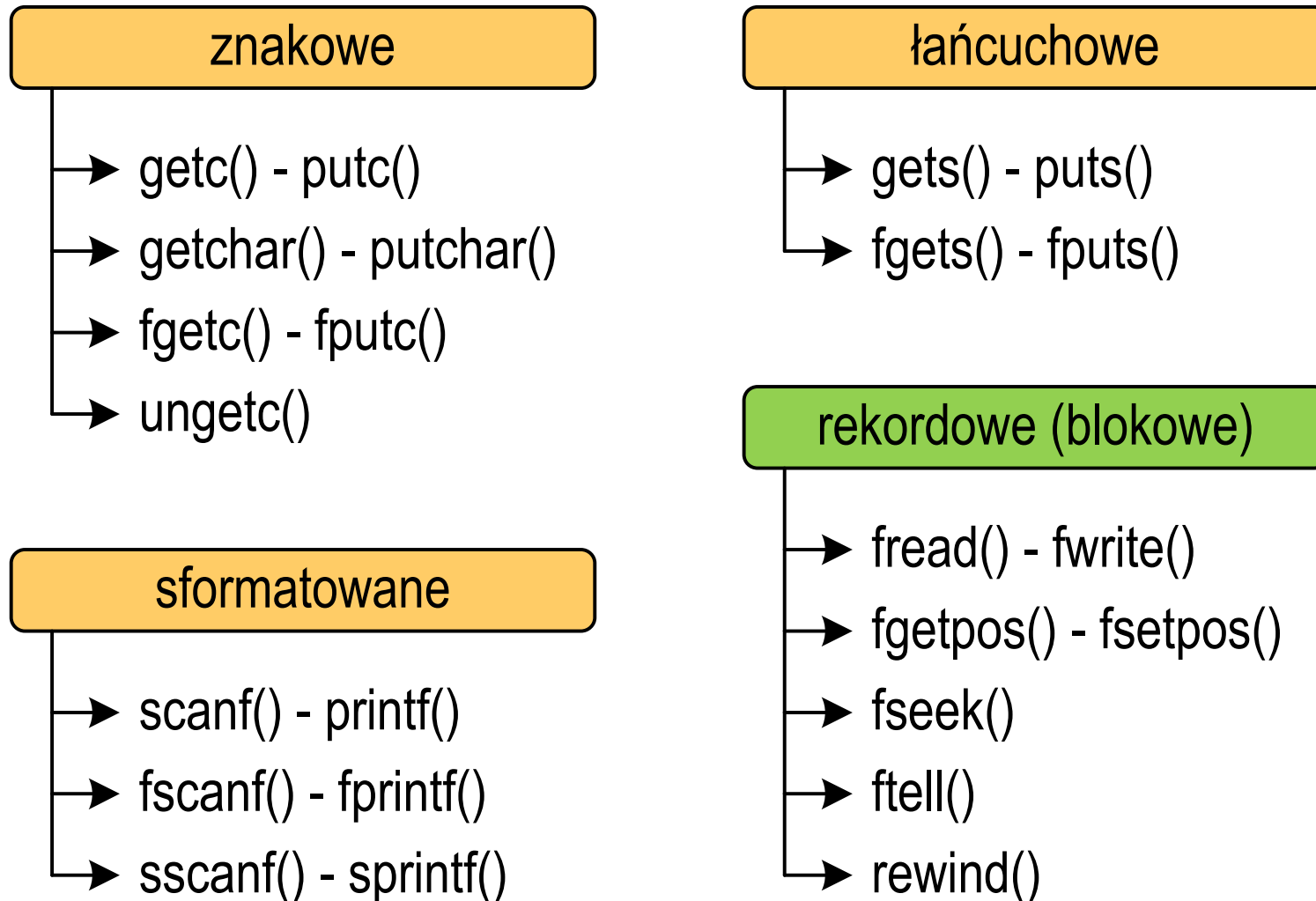
```
    fclose(fp);
```

```
    return 0;
```

```
}
```

Grzegorz	Nowak	wiek: 21
Wojciech	Kowalski	wiek: 24
Anna	Jankowska	wiek: 26
Krzysztof	Mazur	wiek: 31
Monika	Krawczyk	wiek: 26
Maja	Piotrowska	wiek: 23
Piotr	Dudek	wiek: 25
Julia	Pawlak	wiek: 24

Rekordowe (blokowe) operacje wejścia-wyjścia

Rekordowe (blokowe) operacje wejścia-wyjścia

FWRITE

stdio.h

```
size_t fwrite(const void *p, size_t s, size_t n,  
             FILE *fp);
```

- Zapisuje **n** elementów o rozmiarze **s** bajtów każdy, do pliku wskazywanego przez **fp**, biorąc dane z obszaru pamięci wskazywanego przez **p**
- Zwraca liczbę zapisanych elementów - jeśli jest ona różna od **n**, to wystąpił błąd zapisu (brak miejsca na dysku lub dysk zabezpieczony przed zapisem)

Przykład: zapisanie danych do pliku binarnego

```
#include <stdio.h>

int main(void)
{
    FILE *fp;
    int    x = 10, tab[5] = {1,2,3,4,5};
    float  y = 1.2345f;

    fp = fopen("dane.dat", "wb");
    fwrite(&x, sizeof(int), 1, fp);
    fwrite(tab, sizeof(int), 5, fp);
    fwrite(tab, sizeof(tab), 1, fp);
    fwrite(&y, sizeof(float), 1, fp);
    fclose(fp);

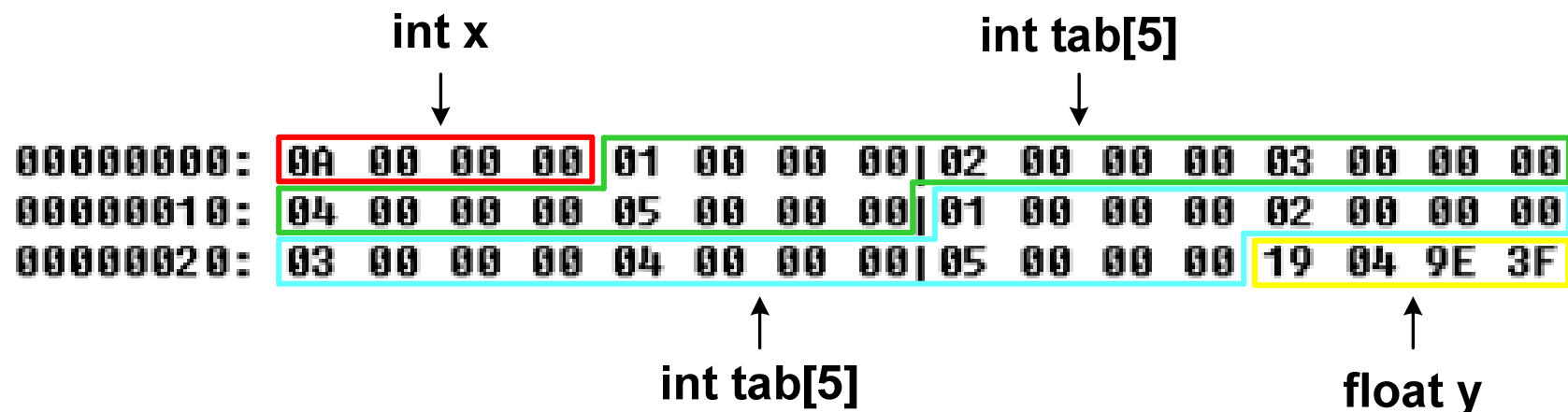
    return 0;
}
```

Przykład: zapisanie danych do pliku binarnego

- Czterokrotne wywołanie funkcji `fwrite()`

```
fwrite (&x, sizeof (int) , 1, fp) ; // int x = 10;  
fwrite (tab, sizeof (int) , 5, fp) ; // int tab[5] = {1,2,3,4,5};  
fwrite (tab, sizeof (tab) , 1, fp) ; // int tab[5] = {1,2,3,4,5};  
fwrite (&y, sizeof (float) , 1, fp) ; // float y = 1.2345;
```

spowoduje zapisanie do pliku 48 bajtów:

Koniec wykładu nr 6

Dziękuję za uwagę!